

Seria C.

222161

No. 49.

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

Seria C.

DIN LUMEA LARGĂ

SUB DIRECTIVA REDACȚIONALĂ A O-LUI PROF. UNIVERSITAR
I. SIMIONESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SGĂRIE-NORII NEW-YORKULUI

DE

PETRU COMARNESCU

Seria C.

CARTEA ROMÂNEASCĂ

No. 49.

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

* = 8 lei numărul; celelalte 5 lei

Seria A. „ȘTIINȚA PENTRU TOȚI“.

Nr.

1. Cum era omul primitiv de I. SIMIONESCU.*
2. Viața omului primitiv de I. SIMIONESCU.*
4. Albinele de T. A. BĂDĂRĂU.
8. Furnicile de T. A. BĂDĂRĂU.
- 10-11. Pasteur de C. MOTĂȘ.
13. Telefonია fără fir de TR. LALESCU.
14. Porumbeli mesageri de V. SA-DOVEANU.
15. Planeta Marte de ION PAȘA.
16. De la Omer la Einstein de GENERAL SC. PANAITESCU.
17. Cum vedem de DR. I. GLĂVAN.
18. Razele X. de AL. CIȘMAN.
19. Omul dela Cucuteni de I. SIMIONESCU.
20. Protozoarele de I. LEȘI.
21. Fulgerul și trăsnetul de C. G. BRĂDEȘTEANU.
22. Nebuloasele gazoase de M. E. HEROVANU.
23. Bacteriile folositoare de I. POPU-CĂMPEANU.
24. Scrisori cerești (Meteorite) de I. SIMIONESCU.
25. Din istoricul electricității de STEL C. IOANESCU.
26. Mercur și Venus de C. NICOIȚĂ.
27. Reumatism și arterioscleroza de DR. M. CĂLĂNESCU.
28. Oameni de inițiativă de APOSTOL D. CULFA.

Nr.

29. Henri Ford de ING. N. GANEA.
30. Musca de I. MĂREȘANU.
31. Ciupercile de I. POPU-CĂMPEANU.
32. Cifrele de G. M. LĂPĂȘESCU.
33. Animale de demult de I. SIMIONESCU.
34. Lămurirea potopului de I. SIMIONESCU.
35. Din viața oamenilor întreprinzători de APOSTOL D. CULFA.
36. Societatea națiunilor de ARTUR GHOVEI.
37. Ficatul și boalele lui de DR. M. CĂLĂNESCU.
38. Electrochimia și electroliza de N. N. BOTEZ.
29. Noțiuni de electricitate de ING. CASSETI.
40. M. Berthelot de CĂPIT. M. ZAPAN.
41. Izvoare actuale de energie de E. SEVERIN.
42. Goethe ca naturalist de PROF. I. SIMIONESCU.
43. Viața'n munți de I. SIMIONESCU.
44. Principii de biologie de I. SIMIONESCU.
- 45-46. Fauna Mării Negre de BĂCESCU M. și CĂRĂȘU S.*
47. Vitaminele de DR. N. GAVRILESCU.*
48. Petrolul de I. SIMIONESCU.*
50. Șobolani și șoareci de PROF. RADU VLĂDESCU.*

Seria B. „SFATURI PENTRU GOSPODARI“.

Nr.

1. Îngrijirea păsărilor de PROF. C. MOTĂȘ.
2. Despre tovărășii de PROF. C. DRON.
3. Despre scarlatină de DR. I. GHEORGHIU.
Livada din sămburi de G. GHEORGHIU.

Nr.

1. Morcovul și alte legume de P. ROZIADE.
8. Sifilisul de DR. E. GHEORGHIU.
10. Votul obștesc de A. GHOVEI.
11. Creșterea porcilor de C. OESCU.
14. Pelagra de prof. V. BABEȘ.
15. Alegerea semințelor de C. LACRĂȚIANU.

SERIA C.

No. 49

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
DIN LUMEA LARGĂ

SGÂRIE-NORII
NEW-YORKULUI

DE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PETRU COMARNESCU

BIBL. UNIV. C

1945 - 7. V. 194

EXEMPLAR LI

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

1514.—933.

222161

Tot ce vă trebuie

Cărți, hârtie, caiete, creioane,
găsiți

la marea librărie

„CARTEA ROMÂNEASCĂ”

Se pot face comenzi și din provincie.
Cereți cataloagele și trimeteți suma
prin mandat poștal

pe adresa

„CARTEA ROMÂNEASCĂ”

Bd. Carol I, No. 3

București

Primele impresii.

De cum te-apropii, pe oceanul Atlantic, de portul New-York o priveliște unică te emoționează. O limbă de pământ poartă pe ea o serie de cuburi și de paralelipede, ce par ieșite din apă și proiectate pe-un fund negru și nesfârșit de case mai joase, înșirate geometric. Totul pare un joc ireal, nespus de ciudat și de fascinant totdeodată. Clădirile acestea sunt albe și chiar pe-o zi încețuită încă le crezi venite mai curând din spuma mării decât din știința unui inginer-arhitect. Dealtfel, sunt mai toate îngrămădite în partea dinspre port, centrate pe-acea limbă de pământ numită *Manhattan*, cea mai de seamă parte a New-Yorkului și leagănul obârșiei lui.

Cu cât vaporul te apropie de ei, sgârie-norii îți apar mai grandioși, dar nu mai puțin ireali. Par ființe construite de fantazia cuiva, putând dispărea, așa dintr'odată, ca o viziune năzărită lui Don Quichotte. Dar odată ajuns printre ei, dus de un automobil care aleargă cu o viteză nebunească,

printre altele patru, două într'o direcție și alte două în cealaltă, sau călcând pe trotuarele dela picioarele lor, — impresia de poveste se schimbă într'una de teamă, de conștiință a puterii și solidității lor gigantice. Cred că în țara uriașilor, Guliver nu se putea simți mai mic și mai nelalocul său decât se simte turistul european la primul contact cu aceste clădiri înalte. Nu știe cum să le privească, pentru că orcât de largă este strada, perspectiva necesară tot lipsește. Sgârie-norii pot fi priviți, cel mai bine, de pe metropola deschisă a autobuzelor, în acest chip omul căpătând o proporție potrivită locului. Deaceia prima primblare de familiarizare cu acest oraș ciudat trebuie făcută cu autobuzele care cutreeră străzile lui importante, ducându-l pe faimoasa *Cale a Cincea (Fifth Avenue)*, pe malul fluviului Hudson, *Riverside Drive* sau în inima centrului de petreceri și plimbări, *Times Square* și *Broadway*.

Numai după această adaptare la proporțiile sgârie-norilor, te simți normal și te poți apuca de lucru. Altfel, cred c'ai avea multă vreme impresia că ești posedat de duhuri rele, apăsător de forțe necunoscute, amețit de întreaga atmosferă. Prezența ta în lumea aceasta înseamnă o schimbare totală, care nu e întotdeauna plăcută. Așa cum într'o stațiune climaterică schimbând aerul, primele zile te simți obosit și nu poți profita de frumusețile peisagiului, la fel și în lumea sgârie-norilor câteva zile te simți fără rost și neîndemânatec. Trecerea din orașele europene în lumea new-yor-

keză e tot atât de categorică și extremistă ca și cea dela munte la mare. Și câți oameni dela mare nu pot înțelege farmecul auster și înălțător al munților?

La fel, New-Yorkul nu este iubit de oricine și nici sgârie-norii lui admirați de oricare vizitator. Dar nimeni nu poate nega impresia de grandoare colosală a locului acesta, care desvoltă până la absurd credința în record, în extremism, în măreție. Pot fi, însă, mulți oameni care să nu ție decât la lucrurile mici și modeste, în care să găsească tot atât bun gust și prietenie cât și în celelalte. Aceștia sunt francezii, ale căror case și monumente nu caută colosalul, ci asemeni Grecilor antici, o frumusețe pe măsura omului, de care el se poate ușor lega și îmbucura. Iar la rândul ei, monumentalitatea Renașterii italiene, încă nu a depășit proporțiile accesibile omului, ochilor și simțurilor lui, impunându-i fără să-l zdrobească, fără să-i anihileze individualitatea, ci dimpotrivă fermecându-l și dându-i un sens maxim al armoniei.

În fața sgârie-norilor te simți anihilat, o biată furnică anonimă și obosită, care trebuie să-și întocmească un rost nou. Dar curând îți vine greu să te mai desparți de grandoarea de aici și abisurile dintre clădiri îți dau o conștiință a puterii omului. O încredere în el, în necurmata lui depășire; așa cum unui excursionist prin văile adânci ale munților i se revelează minunea și puterea naturii, rămânând fermecat de metamorfozele variate și bogate ale geologiei.

Mie, unul, sgârie-norii mi-au dat o nouă înțelegere a vieții oamenilor de azi și, mai ales, a Americanilor, destul de neînțeleși de noi, pentru că sunt judecați față cu condițiile dela noi și nu cu cele proprii lor.

Să ne gândim. Americanii și-au construit viața în alte proporții și imagini decât Europeanii. Trece-rea, lungă și grea, a mărilor și a Atlanticii, a de-prins ochii lor cu alte linii și altă răbdare decât cele europene, ce se desbăteau doar în cercuri așternându-se peste vecini. Pioneratul le-a dăruit alte măsuri și ambiții pentru munca lor de aventură și cutezanță. Huruitul căruțelor cu coviltire și copii plângând după un trai mai bun și ropotul cailor speriați de sălbătăcie, le-au ascuțit orizonturile și le-au arătat spațiile către care să se înalțe.

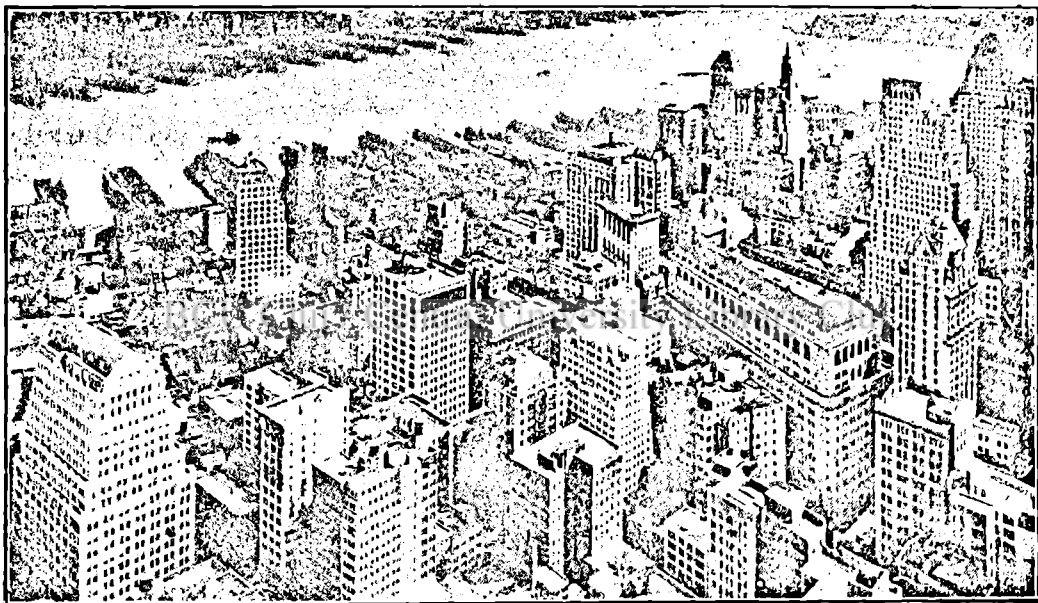
Așa s'au pomenit imigranții europeni, numiți Americani și aventurieri, cu un simț de grandoare, de măreție pe care nu și le-au mai putut stăvili. Sgârie-norii își au origina și în această conformație psihologică a Americanilor, în afară de condițiile locului la care vom ajunge îndată. Căci peste ocean toate au crescut cu o repeziciune neobiș-nuită. Inșiși oamenii, prin încrucișarea de rase și șezare în noi condițiuni de climă și viață socială, au devenit mai înalți, mai robuști, mai plini la trup decât majoritatea celor din lumea-veche. Imigranții s'au înălțat, New-Yorkul ajungând doar în trei veacuri dintr'o colonie olandeză și apoi englezească o cetate mândră și liberă cu șapte milioane de locuitori, îngrămădiți pe-un loc destul de

strâmt. Inchts între trei fluvii și ocean, New-Yorkul original, *Manhattanul*, își așternu puhoaietele de imigranți și prin împrejurimile de care s'a legat cu poduri grele de fier sau cu tuneluri pe sub ape, trenul și metropolitanele mărindu-i așadar întinderea până în *Brooklyn* și făcându-l să comunice cu populațiile din *Long Island*, *New-Jersey*, *Coney Island*, care, de cele mai multe ori, lucrează împreună cu sau pentru New-yorkezii propriu ziși.

Și când ne gândim că unde astăzi se află acest furnicar care și-a înălțat atâția sgârie-nori, odinioară era o pustietate în care o mână de Piei-Roșii își duceau un trai tihnit, minunea — New-Yorkului ne pare și mai de legendă. *Manhattanul*, peninsula pe care este așezat tot ce-i mai de seamă în New-York și unde este strânsă cea mai mare parte a giganticei lui populații, a fost cumpărată dela Pieile-Roșii de către ademenitorul olandez Peter Minuit cu stofe colorate și puțini bani, — totul ridicându-se în banii noștri românești cam la opt mii de lei!

Dar cine se mai gândește aici la trecut? New-Yorkul crește și schimbă zi de zi, pentru că drumurile lui privesc viitorul, iar nicidecum prezentul și trecutul. Când vorbim de-această cetate ne gândim întotdeauna la zgârie-norii ei și-i confundăm existența cu prezența acestor clădiri colosale. Dar sgârie-norii, *sky-scrapers*, cum le spun Americanii, nu existau acum cizeci și cinci de ani, iar orașul există de-aproape trei sute de ani. Înainte de

Partea din New-York cu Sgârie-norii.

sgârie-norii New-Yorkului, orașul Philadelphia avea clădiri mai înalte decât New-Yorkul. Deasemenea, primul sgârie-nor pare a fi originar nu aici, ci la Chicago, prin 1881 și având doar zece etaje.

Și orcătă grandoare și ambiție de record aveau imigranții aceștia, cuceritori de oportunități și libertăți pe care nu le-au avut în Europa, și orcătă tendință spre colosal posedă psihologia Americanilor,—sgârie-norii tot nu s'ar fi dezvoltat dacă, pe deoparte, ei nu ar fi fost ceruți de nevoile locului iar pe de alta, tehnica modernă nu ar fi ajuns la anumite procedee, care să îngăduie omului să ridice fără pericol aceste minunății ingineresti.

Îngustimea locului și abundența populației New-Yorkului au fost cauzele care au făcut pe oameni să caute a cuceri spațiul liber al atmosferei, ridicându-se în sus în loc de a se mai îngămădi și distanță orizontală. Iar tehnicește aceasta a fost posibil pentru că se descoperise cimentul numit de Portland și oțelul, fără de care sgârie-norii n'ar fi existat decât în imaginația celor care văd castele din cărți de joc. Americanii n'au făcut decât să întrunească și să mărească aceste invenții europene construind un măreț schelet de oțel flexibil, umplut cu cărămizi găurite și, care aici nu au rol de elemente susținătoare, ci doar de ziduri cimentate protejând contra vânturilor și a indiscreției trecătorilor. Rezistența clădirilor nu mai este în ziduri, ci în scheletul de oțel, bine încheiat și legat, care rezistă prin flexibilitate până și cutremurelor.

Odată scheletul construit, restul merge cu o rapiditate uluitoare, un etaj putându-se isprăvi doar în două zile. Desigur, că fără electricitate și alte descoperiri și invenții anterioare încă sgârie-norii nu ar fi putut deveni ceiace sunt astăzi. Ce s'ar fi făcut fără ascensoare, de pildă, oamenii dela etajul al zecelea? Ascensorul a existat sub diferite forme, întâi hidraulic și apoi electric, cu treizeci de ani înaintea primului sgârie-nor și se pare că un hotel de pe *Calea Cincea* a inaugurat această invenție americanăscă, prin 1850.

Dar orcâte date și tălmăciri ai avea, atunci când te afli în fața sgârie-norilor, impresia nu-i mai puțin covârșitoare. Iar când ai început a te deprinde cu liniile și proporțiile acestor ființe uriașe din beton, oțel și sticlă, cu picioarele în pământ și cu vârfurile pierdute'n nori,—farmecul crește și el. Incepi să distingi formele fiecăruia. Ici, unul ascuțit și subțire, dincoace altul cu o bază largă și compus din mai multe blocuri întrunite îndemănatec. Mai încolo, unul negru și masiv ca o stâncă, aproape cub geometric. Căci nu numărul etajelor este ceiace deosebește și farmecă la aceste clădiri, înalte prin definiție, ci formele lor, raporturile între blocuri și casele învecinate, jocul dintre spațiile goale ale ferestrelor orânduite cu o regularitate uimitoare și rest, felul cum își isprăvesc vârfurile cu terase, și construcții uneori în formă de templu antic sau exotic, alteori cu cupole și ogive de metal lucios, deschise și alăturate ca niște evantalii.

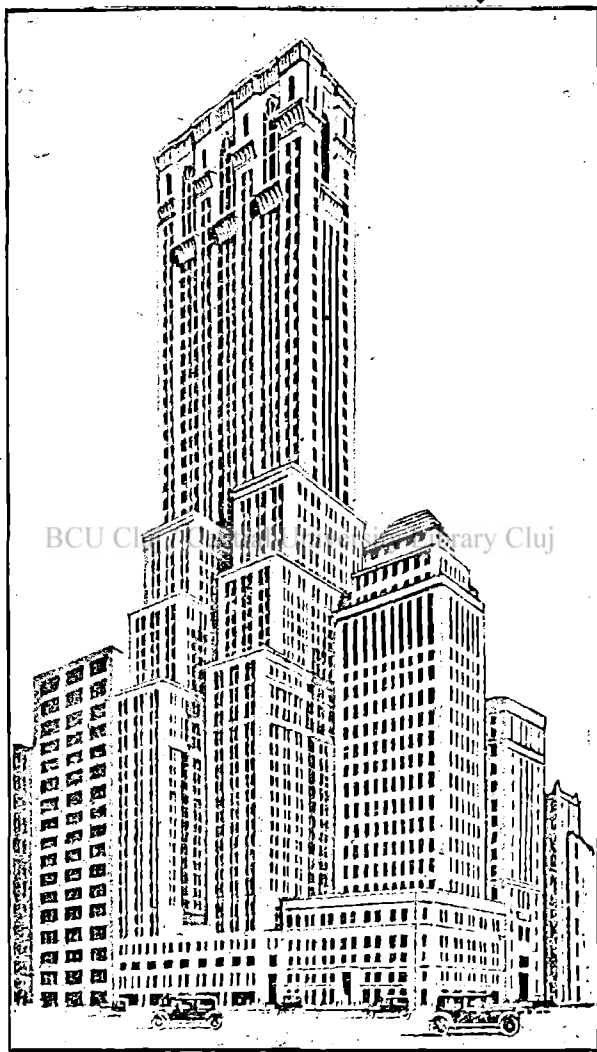
Opere mai mult ingineresti decât artistice, sgârie-norii aceștia își au deobiceiul parterul îmbrăcat în marmură albă. Alteori întreg corpul clădirii este de granit sau marmoră albă, neagră, roșiatică. Ornamente puține. Frumusețea provine aici din simplitatea și rigurozitatea geometrică a ritmului dintre ferestre sau dintre etaje și de referința lor la întreg. S'a spus că acești *sky scrapers* n'ar fi mare lucru pentru că nu-s nimic altceva decât o grămadă de etaje așezate unul peste altul. Nimic mai greșit. Sgârie-norul, cel puțin azi, este conceput ca o unitate, ca un întreg și numai din această cauză ne farmecă și ne impune tocmai ca o adevărată operă de artă și ca oricare corp geometric regulat.

Preocuparea de formă și unitate predomină, pe când podoabele de amănunt sunt reduse la minimum, tocmai pentru că s'ar pierde sau ar strica în această imensitate, frumoasă prin ea însăși. Etajul ultim este singurul care aduce o podoabă, pentru că trebuie să fie o cunună a acestor monștri impresionanți.

Dar să vedem câțiva sgârie-nori celebri. Aproape, de cartierul financiar *Wall Street* și de începutul celebrei străzi *Broadway* care ține treizeci de kilometri, luând-o dela oceanul Atlantic, se află sgârie-norul *Woolworth*, construit de „regele bazarurilor”, proprietarul a sute de magazine răspândite în mai toate centrele Statelor-Unite în care găsești mai toate obiectele trebuitoare pe

prețuri nu mai mari de 10,15 și 25 cenți. Magazine generale și populare, aceste *chain-store-uri* sunt de-o mare utilitate, dar prin faptul că sunt mânuite de un singur om sau de o singură companie, distrug orice concurență. Din câștigurile enorme, Woolworth a putut construi la New-York, pe Broadway, aproape de cartierul financiar, și municipal, o clădire de șaizeci de etaje, înaltă în măsura anglo-americană, de 792 picioare. E compusă din două blocuri impunătoare: cel inferior mai larg decât cel superior, care se avântă către ceruri. E o lucrare din perioada când puritatea geometrică de azi nu ajunsese o regulă și deaceia întreaga clădire e ornamentată gothic, cu ogive și zorzoane deasupra rândurilor de ferestre dela fiecare etaj, vârful fiind deabinelea de catedrală gothică.

Multă vreme (multă, în sens american) această clădire a fost „cea mai înaltă” până când altele două i-au răpit această întâietate, concurându-se și depășindu-se, rând pe rând. Una e *Crysler Building*, pe strada 43 și *Lexington Avenue*, aproape de centrul de distracții și mode al *Broadwayului* și recenta *Empire State Building*, pe Calea Cincea colț cu strada 34. *Crysler* are 68. de etaje; *Empire* 80 și ajungând la o înălțime de-o mie de picioare. Prima e sveltă, subțire, și elegantă și cu vârful ascuțit de oțel de Nirosta. E cea mai modernistă și mai plăcută la vedere. Clădirea *Empire* e mai masivă și jocurile de suprafețe îți dau iluzia că e vorba de mai multe blocuri îngemănate într'unul singur și falnic.

Clădirea Lincoln

Dar o seamă de alte clădiri celebre se concurează și ele, dacă nu prin înălțime, atunci prin alte originalități de formă sau eleganță. Băncile, când vor să-și dovedească puterea, construiesc un sgârie-nor, masiv și sever ca linii. Cartierul *Wall-Street* e plin de sgârie-nori de mărimi diferite și cum strada aceasta nu e largă asemeni celorlalte, aceștia par și mai mari și mai puternici. *International Telephone Building* se alătură de *Manufacture Trust Company* în stil grecesc și cu saloane multe și înegrite. În blocuri moderne stilizate Banca *Manhattan Trust Co.* iar în fața ei *Banca Chase*, nume de încredere și autoritate, concurența cea mai serioasă a *Băncii Morgan*, sălășluind tot în acest cartier, dar într-o clădire mică din blocuri de piatră frumos orânduite. *Wall* și *Broad Street* par niște văi strânse de stânci uriașe în ale căror văgăuni și grote locuiesc și ordonă marii financiar ai lumii. De-acolo, din birourile acelea cu uși capitonate și pereți de plută, cu zeci și sute de mașini de scris, cu sute de birouri și ghișeuri, energia umană regulează, îmbunătățește și distruge liniștea și avutul a milioane de oameni. Deaceia, sgârie-norii de pe străzile *Wall* și *Broad* sunt mai curând temuți și măsuțați cu spaimă decât admirați.

Marile hoteluri new-yorkeze își au și ele sgârie-norii lor, cu grădini pe acoperiș și turnuri de observație. *Ritz*, *Savoy-Plaza*, *Hotel New-Yorker*, *Commodore*,—ultimul având două mii de camere și cele mai largi săli de bal și banchete din

lume — își ridică structura arhitectonică tot în înălțime, pentru a da vizitatorilor o priveliște mai pitorească și a le asigura mai multă liniște, apartamentele fiind mai scumpe cu cât sunt mai sus.

În sfârșit, în cartierele selecte ale orașului, acolo unde în apartamente luxoase stau bogătașii și marii oameni de afaceri,—*Calea Cincea (Fifth Avenue)* și *Park Avenue*, sgârie-norii nu sunt absenți și chiar casele-apartamente, albe și discrete, din fața *Parcului Central*. nu au, în genere, mai puțin de opt-zece etaje. Cartierul select al bogătașilor este străjuit de un mare sgârie-nor, *New-York Central*, ridicat deacurmezișul *Căii Parcului (Park Avenue)* și primind întreaga circulație de automobile și autobuze prin tunelele dela parter.

Dar, dacă ziua sgârie-norii sunt impunători și aproape puri din cauza simplității liniilor și fațadelor lor, noaptea farmecul lor crește însutit. Căci frumusețea New-Yorkului și a clădirilor lui este mult împluternicită de luminația bogată și feerică, de care acolo se face uz cu o știință aproape de-a marilor artiști. Căci, după cum bine s'a spus, *New-Yorkul își pictează cu electricitate întreagă ființă*, accentuând, în acest chip, artificialitatea și invenția omului modern.

Reflectoare uriașe luminează până'n creștet sgârie-norii din centru. Turnurile și cupolele lor apar uneori luminate în galben, roș, verde, aducând un fel de mistică priveghere deasupra cetății, în timp ce la parter vitrinele și intrările sunt scaldate în lumini, care vin fie dinăuntru, fie de sub vreo

marchiză căptușită cu sute de becuri. Vitrinele marilor magazine sunt decorate ca o scenă de teatru și obiectele expuse spre vânzare sunt accentuate printr'un fundal pictat potrivit atmosferei din care fac ele parte. Lumina nu vine direct să te orbească, ci nuanțată și subtilizată prin pereți de sticlă mată și prin cristaluri frumos tăiate, în genere cubist, dă întregii vitrine și străzi un aer de discreție și eleganță. Marile magazine de pe *Calea Cincea*, acolo unde se vând tablouri de Rembrandt și Corot sau diamante și tot felul de bijuterii dintre cele mai rare și mai prețioase, își au vitrinele aranjate de marii pictori și arhitecți moderni și prezentarea unui nou obiect este acolo o problemă de psihologie și de artă, tocmai pentru a putea valorifica acest obiect și a-l face dorit de trecătorii, cărora le place să staționeze în fața acestor vitrine-teatre, așa cum în Evul-mediu oamenii se opreau în fața bisericilor pentru a urmări acele faimoase mistere religioase. Mulțimea are nevoie de spectacol și strada americană și sgârie-norii aceștia falnici și monumentali îi dă farmec de feerie industrializată și mecanizată.

Primblându-mă seara cu autobuzul acela larg și cu platforma de sus deschisă întregul New-York îmi pare un accident grandios, sgârie-norii corespunzând parcă mai potrivit necesității spectaculare a oamenilor de azi. Totul îmi pare un haos ordonat. Construire dintr'un mister lipsit totuși de viață interioară. Uriașii aceștia nu ne vorbesc, nu ne emoționează în felul unei biserici sau al unui

castel istoric, ci ne domină și ne dau cunoștiința slăbiciunii noastre în fața societății. Mai mult decât orce, sgârie-norii sunt rezultatul unei voinți colective și pentru colectivitate. Sgârie-norii se proectează pe negrul cerului cu luminile lor din vârf și cu ochii ferestrelor, proclamând puterea omului de azi care nu-și vrea limite ambițiilor sale de măreție.

În New-York nimic nu mai pare natural și pe măsura omului. Totul e crescut, înădit, forțat să se depășească. Ființe mute din beton armat, cu nervi de sârmă și sânge electric, sgârie-norii sunt ființele mitologice, zeii acestei lumi ireale și superbe. Măreția lor se insinuează direct în privitor și nu se lasă îmbucătățită, trebuind s'o primești sau s'o refuzi pe deantregul, așa ca pe-o poveste stranie în care crezi sau nu, fiind înlăturată orce posibilitate de șovăiri. Și numai cei care privesc frumusețea aceasta colosală a New-Yorkului, numai ei pot cu timpul, să priceapă fericirile și mizeriile omului de azi. Ceilalți rămân în alte lumi.

II

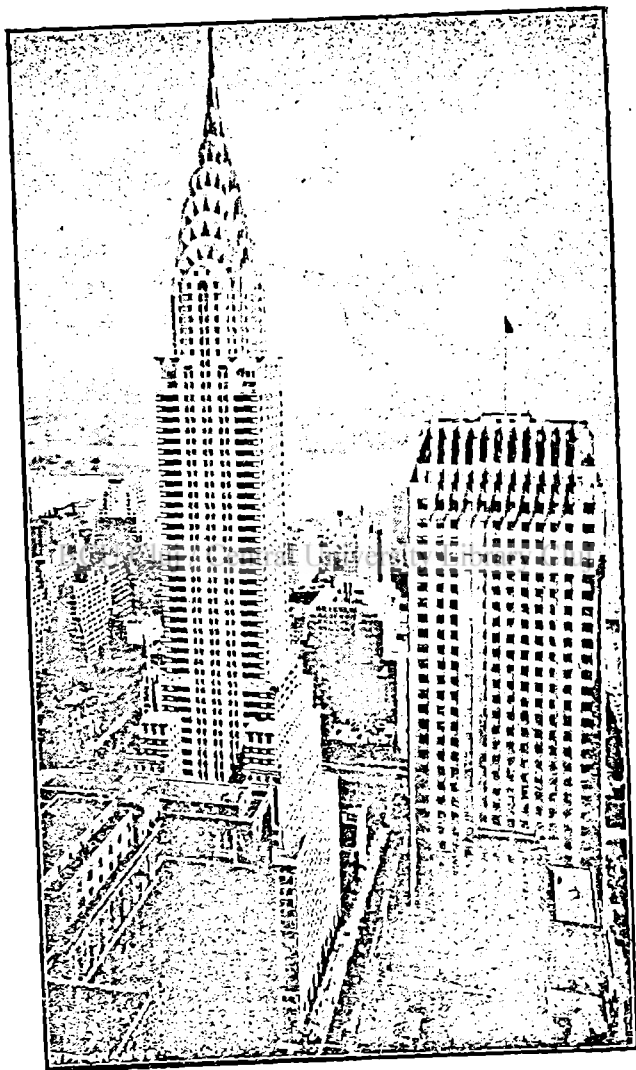
Viziunea New-Yorkului dintr'un sgârie-nor.

Într'o zi, după ce cunoscusem și o parte din restul Statelor-Unite, am privit New-Yorkul, cetatea fascinantă a tuturor constrastelor de viață și de rasă, dintr'un creștet de beton, în timp ce ziua

trecea în noapte. Eram la 808 picioare de pământ, într'o clădire care fură spațiului paisprezece milioane de picioare cubice și înlăuntrul căreia trăește un orașel întreg de funcționari, care-și agonisesc viața în sunetul mașinelor de scris: *Chrysler Building*. Cinsprezece mii de oameni lucrează în birourile acestui sgârie-nor cu căpătâiul de oțel strălucitor de Nirosta, dispus în cinci suprafețe arcuite și alăturate ca niște evantalii pentru sfidarea norilor și supărarea trăsnetului, combătut științificește tot de-un American, de marele Franklin, inventatorul paratrâznetului. Către apus, creștetul clădirii *Chrysler* lucește energic și majestos cerându-și tăios și temerar dreptul la nemurire.

Sunt la etajul șaptezeci și unu, în turnul de observație al acestei minunății venită din îndrăzneala necugetată a omului modern, care, precum am spus, nu mai cunoaște frâne pentru puterea lui de imaginație, matematic disciplinată și aveau întărită din material dur și ager.

De sus, New-Yorkul pare un nesfârșit câmp de lumini, printre care umbre negricioase se profilează deasupra unui vacarm de circulație nocturnă ale cărei ecouri caută să sdruncine chiar liniștea contemplației. Jos, lumea și automobilele se strecoară printre liniile felinarilor ce încearcă să deseneze geometric planul cetății. Străzile par cărări de lumină mută printre umbre negre și colosale, căci la înălțimea unde sânt, împreună cu o seamă de turiști curioși, totul pare strecurat printr'un filtru de nefirească liniște.

Clădirea Chrysler și Chanin

Aproape de noi, privim gloria învinsă a altui uriaș de piatră *Woolworth Building*, întrecut cu șaptesprezece etaje de *Chrysler*. Dar și acesta este un învingător învins. *Empire Building* l-a depășit cu vreo nouă etaje, dar și recordul acestuia nu va dăinui mult căci din atelierul unui Jupiter geometru și inginer stă gata să purceadă o altă ființă cu nouăzeci și nouă de ochi de sticlă și orbite de metal. Iar altcineva plănuește un sgârie-nor cu o sută cizeci de etaje !

Luminat ca un templu exotic, *Central Building* aduce atmosferă mistică, mai ales prin cupola lui rotunjită și luminată galben. Privesc în jur rodul inginerului contemporan, construind mai mult cu mintea decât cu simțirea aceste clădiri, care artisticește nu sunt decât suprapuneri de forme găsite de mult, dar întrunite cu un logic și curat spirit de sinteză, pe care în artă l-au mai avut și Arabii, modificatori mai mult decât inventatori de forme frumoase. Dar, precum moscheele arabe au adus unele înnoiri în săpătura pietrelor și metalelor, Americanii contribuiesc și ei la înnoirea artei moderne prin jocul luminei electrice sau naturale, prin decorații în sticlă și metal, subtile și gingașe.

Ce impresie să vezi acești sgârie-nori în sclipirea valurilor, care în seara aceia spălau un cer neutru !

Privesc depărtările, împrejur. Mi-abat uitătura și mirarea spre Europa. Oceanul Atlantic licărește monoton și negru, străjuit de imensa statuă a Libertății, sărac luminată. Dinspre partea de Sud vine,

însă, un altfel de svon, căci de-acolo din străzile sărmane și înguste s'au ridicat oamenii care au putut stăpâni finanțele întregii lumi. Puterea *Wall-Streetului* nu se vede nici noaptea și nici ziua, dar ea se simte continuu ca și electricitatea.

Înspre Est, zăresc doar insule și poduri largi, suspendate pe mari blocuri de piatră. Lângă ele, se strecoară silueta nesfârșită a *Long Islandei*.

Nordul pare pământ liniștit, căci dealurile *Connecticut-ului* apar umbre fără substanță, iar imensul *Parc Central* lasă vederii doar mogâldețele copacilor, orânduți ca o armată în marș de noapte.

Viața se simte, mai cu seamă, înspre partea de Vest a turnului *Chrysler*, căci îmi duce privirile înspre palisadele înțesate de reclame electrice mișcătoare, — roșii, verzi, albastre, albe, — și către yachturile de pe fluviul *Hudson*.

În apropiere, doi monștri ordonați și perfecți, *West Street Building* și *Chanin*, îmi par, de-acum de sus, mai reali, mai firești chiar decât apa din depărtare. Deprins odată cu acești sgârie-nori giganteschi, ei îți par acum reali și din contra celelalte lucruri, drept improvizații sau fascinații de vis. Natura omului poate fi ușor schimbată și câți oameni când vorbesc de lună nu se mai gândesc la cea de pe cer, ci la vreuna din picturi? Așa și contemplatorii sgârie-norilor ajung, la un moment dat, mai siguri de ceiace la'nceput le părea ireal. Lucrurile se schimbă mai ales aici sus, în turnul de observație al sgârie-norului *Chrysler*, unde numai sgârie-norii vecini țin tovărășie și nu-ți lasă impre-

sia că ești suspendat deasupra lumii. Ai senzația, dimpotrivă, că ești la înălțimi, dar nu singur. Tovărășia celorlalți giganți-subțiri și avântați, groși și opaci, îmbucătăți sau întregi, — face să dispară ideia de singurătate și de suspendare deasupra lumii pe care ți-o dă, de pildă, o contemplație din *Turnul Eiffel*.

În jurul meu o seamă de oameni s'au perindat căutând să identifice de sus diferitele cartiere new-yorkeze sau centre importante. Apoi lumea s'a rărit, rămânând doar câțiva amorezați iubitori înfotdeauna de peisagii liniștite, precum și o mână de oameni, care ca și mine, nu renunță ușor de-a mai privi imensitatea spațiului acesta animat și variat.

În cele din urmă, părăsesc cu un ascensor vertiginos, lumea aceasta măreață pentru ca la picioarele sgârie-norului să-mi continui viața de furnică gata să fie strivită de piciorul vreunui om sau de albină nepăsătoare față de măreția stupului la care, totuși, a lucrat și ea.

Interiorul acestui sgârie-nor este plin cu birouri și dentiști, care de cele mai multe ori nu locuiesc aici, ci vin numai la orele de lucru, care încep dimineața pe la opt și durează până la cinci după amiază, cu o oră întrerupere pe la vremea prânzului. După această oră, fiecare se îndreaptă în goana automobilului către parcuri pentru a se recreia, și pentru a face vreun sport, cei tineri tenis și foot-ball, cei mai vârstnici golf sau un joc de popici pe iarbă. Apoi, mai fiecare se îndreaptă că-

tre locuința sa, uneori afară din New-York sau în vreun cartier periferic, unde ajunge doar în câteva minute cu ajutorul metropolitanelor rapide sau a trenurilor alergând pe poduri suspendate deasupra străzilor.

Clădirea are un minunat *hall* cu zidurile pictate de Edward Trumbull, bogat în fantazie. Ușile și ferestrele sunt încadrate în metal și se feresc de orice ornamente exagerate, căuând și aici linia simplă, forma geometrică, bunul gust.

Pe stradă, șiruri de automobile se opresc la semnul roșu al luminii deasupra străzii. Pietoni încă mulți, pentru că e deasemenea ora de distracții și de rătăcirii prin fața vitrinelor și cinematografelor.

Aceste cinematografe își întind marchizele captușite cu sute de becuri până în mijlocul trotoului, orbind lumea cu joc de lumini colorate, ce se aprind automat, încălzind strada ca o sală de bal. Automatele funcționează pentru cei înfomețați. Și nenumărate *drug-store-uri*, jumătate drogherii, jumătate restaurante, vânzând alături de pastă de dinți și săpunuri, sandwichuri și băuturi reci.

Jos, furnicarul; sus, înspre ceruri, giganții impasibili, zeii Lumii-Noui, sgârie-norii. În nici un alt oraș din lume nu e contrast mai mare și imagini mai opuse, produse, totuși, de-o aceeași viață trepidantă, veșnic în mișcare, veșnic ambiționând recordul și întrecerea, veșnic adorând colosalul.

III

Influența sgârie-norilor în viața americană.

Am amintit cum sgârie-norii au apărut atât dintr'o nevoie fizică a locului acesta strîmt, închis de ape și fără posibilități de lărgire imediată, cît și din însăși mentalitatea ambițioasă a Americanilor, dornici de măreție și depășire a lucrurilor părăsite de ei în Europa. Sgârie-norii nu sunt, de fapt, decît oglinda fidelă a noiei vieți de peste ocean, industrializată și slujindu-se de mașini la maximum.

Această goană după record nu va înceta nici odată: la New-York se proiectează acum alți sgârie-nori care să ridice unele peste altele o sută cinczeci de etaje, acoperișul slujind pentru avioane. Visul omului modern merge către zări. E o nouă formă a fantaziei sale. Înainte, oamenii se întreceau cucerind suprafețele pământului; acum vor a cuceri largul cerurilor. Ambiția și neastîmpărul sunt aceleași. Numai direcțiile lor s'au schimbat. Tipurile reprezentative ale epocii noastre sunt aviatorul, inginerul, tehnicianul și sgârie-norii i-au pus pe toți trei la contribuție, accentuând, și mai mult, iubirea de mașini și de precizie tehnică în viața americană.

Sgârie-norii sunt organismele noiei vieți mașinizate. Subsolurile lor sunt centrale de unde pornesc sute de țevi și de conducte, unde duduesc cazane și mașini, cari dau lumină, căldură și aerisirea miilor de odăi ale clădirii. Sunt, deci, cen-

tre de concentrare energetică, de diabolică distribuție a puterii captate de știința modernă și dezvoltată la maximum în America.

Deasemenea, din punct de vedere social *skyscraperii* aceștia conduc la un nou fel de viață. În ei, oamenii își petrec ceasurile cele mai active, cele mai rodnice, ceasurile de muncă. Locuința, căminul rămânându-le doar pentru odihnă și distracție. Ritmul vieții americane este deci separat: avocatul sau medicul lucrează în centrul orașului, în biroul adăpostit în sgârie-norul unde este vizitat de clienți; și locuiește în afară din oraș sau de centru. Această separație între birou și cămin face pe om mai precis, mai organizat, mai rapid. El nu are voie să uite nimic din ceia ce are de îndeplinit câtă vreme e'n oraș. Iar acasă, el începe să se simtă ca într'un hotel, unde mai mult mănâncă și doarme decât trăeste. Și cum în Statele-Unite și femeile trebuie să muncească pentru a asigura un traiu mai prosper familiei, se înțelege că în cămin însăși femeia nu mai poate fi liberă și neobosită. Indeletnicirea de gospodină nu mai este posibilă unei persoane care a muncit opt ore concentrate în fața unei mașini de scris sau stenografiind ordinele directorului. Viața din sgâric-nori-a luat cea mai mare parte a energiei. Acasă femeia trebuie să-și refacă această energie pentru ca a doua zi să poată munci la fel de intens și de rapid. Salariile sunt mari, e drept, dar munca istovitoare. Căminul trece, din aceasta cauză, pe planul al doilea. Educația copiilor nu se mai face

în el, ci în școale speciale, grădini de copii, internate, cetăți universitare, unde copilul nu întâlnește afecția și grija mamei, dar primește, în schimb, o educație mai îngrijită, minunată alternanță de învățatură, sporturi și contact cu alți oameni de vârsta lui.

Sgârie-norii schimbă, așadar, multe din vechile obiceiuri, creind o nouă împărțire a timpului, un alt ritm de muncă, o altă precizie și ordine pentru locuitorul new-yorkez.

Câtă vreme se află în el, funcționarul, *businessmanul*, profesionistul, el nu-și poate îngădui răgazuri capricioase, ci muncește necurmat. Când afacerile nu-i merg, el se mută din sgârie-nor pentru că chiria este mare. Deaceia, acum pe vreme de criză nu puține sunt apartamentele și etajele deschiriate în acești sgârie-nori, concepuți în vremuri de prosperitate economică. În schimb, cei care locuiesc acolo sunt activi având cheltueli enorme. Confortul american e magnific, dar costă imens și nu-i posibil decât când câștigi bine de tot.

Influența traiului din sgârie-nori se mai vede și n alte privințe. Statul în aceste birouri strâmte, în care nu poți să te plimbi, fiecare centimetru de oc fiind măsurat și ocupat de vreun birou, masă, scaun, dulap cu dosare, casă de fier, face trupul omului să devie puhav, veșted, gata de îngurășare. Alta e viața omului care are ogradă, putând la fiecare pas să-și acorde o recreație afară din camera de lucru. În sgârie-nori lucrul acesta nu

este posibil. De aici, nevoia ca măcar după încetarea lucrului, Americanul să-și restaureze energia și mișcările trupului. De aici, sportivitatea americană luată tocmai ca o luptă împotriva vieții din birourile care țintuesc corpul pe scaune și la mese de lucru.

Deasemenea, monotonia vieții de birou aduce pe mulți oameni la un fel de periculoasă nervozitate, sgomotul și continua mișcare din jurul lor obosindu-i și, uneori, exasperându-i. Leacul împotriva acestui neajuns este plimbarea prin parcurile minunate din centrul sau împrejurimile metropolei. Automobilul cu rapiditatea și precizia lui, redă omului obosit în birouri, farmecul peisagiului, sclipirea oceanului, ispita înotului la plajă și mai ales liniște sufletului său sbuciumat.

Iată, așadar, cum viața din sgârie-nori aduce avantajii, dar și neajunsuri teribile și cum inteligența omului găsește mereu noi corective, noi mijloace de contrabalansare a acestor neajunsuri. Cum omul fără ogradă și grădină personală își cucerește, cu ajutorul automobilului, întinderile parcurilor și plajelor numai câteva minute după ce a părăsit lucrul.

Dealtfel însăși societatea are grijă să ofere omului muncitor tot felul de avantagii și mijloace de recreație și nu puține sunt locurile, splendide întreținute, unde oamenii pot juca gratuit tenis sau golf sau unde copii se pot juca în voie ceasuri întregi, pe minunate covoare de iarbă sau în curți amenajate pentru diferite sporturi.

Viața aceasta de birouri a schimbat între altele și educația fetei de azi. Aceasta nu-și mai petrece ceasurile învățând gospodăria și cântând la pian. În locul acestor activități, ea știe să bată la mașină, să ia note stenografice și să facă rapoarte. La New-York puțini mai spală, mai gătesc și se mai distrează acasă. Fabricile au grijă de spălat; în locul meselor pregătite acasă, fabricile de conserve oferă mâncare gata, pe care nu faci altceva decât s'o răstorni în farfurie. Cât despre distracții, în afară de radio care te mai ține acasă, celelalte toate sunt afară din cămin: cinematograful, teatrul, petrecerile cu dineuri și dansuri, cu escapade pe la locurile populare de distracții ca insula *Coney*.

Viața făcătorului de sgârie-nori e alta decât a gospodarului care îngrijește de copii și de găini, care nu iese decât la serviciu și-și petrece restul timpului acasă, deretecând și gândindu-se la tot felul de treburi. Sunt două vieți deosebite, fiecare cu foloasele și neajunsurile ei. Fericirea omului, însă, poate fi găsită într'una și într'alta. Căci orcât de mare ar fi confortul american și de ispititoare lumea sgârie-norilor, și acolo sunt atâția oameni nefericiți, poate mai mulți chiar, decât dincoace în viața satelor și orășelelor românești.

Dincolo e mai multă civilizație, mai multă cugetare pusă la temelia traiului zilnic; dincoace, mai multă ușurință și uneori cultură venită din bună voie și liniște. Grijă zilei de mâine e mai cruntă în America, iar mizeria și bogăția, rezultatele ei, sunt mai mari decât orinde. Deaceia, la New-York majoritatea

oamenilor se sbat între cele mai mari contraste, pe când la noi lumea se mulțumește de voie, de nevoie, cu un trai mai modest, dar mai liniștit, ferit de mare abundență (mă gândesc la cei mulți), dar și de cumplita mizerie, ca aceea care se arată acum în New-Yorkul acesta falnic și mândru.

E drept, oamenii au acolo o demnitate mare pe care munca celui ce se ține pe sine însuși prin tot felul de eforturi și lupte, întotdeauna o produce, — iar în timpuri normale majoritatea oamenilor consideră ceva dezonorant a li se da ajutoare și haine vechi. A da în timpuri normale unui umil lucrător o haină veche sau o bucată de pâine, — eră socotit de el o jignire. Căci lucrătorul american se bazează pe sine însuși și vrea ca prin munca lui să-și aibă tot ceiace-i trebuie.

Acum, din cauza crizei, lucrurile s'au schimbat. Dar tot pe măsura și în sensul vieții de-acolo. Sunt sute și mii de oameni fără de lucru în fiecare oraș, ajutați uneori de mila publică, alteori lăsați la voia întâmplării. Totuși, orcât de flămânzi și dornici de o țigară, șomeurii americani nu cerșesc, milogindu-se, cum și nici nu culeg mucurile de țigară de pe jos. Prin parcuri ei te roagă politicos, să le dai bani pentru o cafea cu lapte sau măcar o țigară. Și lumea le dă, pentru că în America simțul de solidaritate socială e foarte dezvoltat, nimeni nevroid, de bună voie, să lenevească. America a triumfat prin cooperația pionerilor, prin asociația oamenilor de energie, prin bunăvoința mulțimilor de a-și croi o soartă mai bună.

Deacea acolo, cu toate păcatele și abuzurile, cei bogați sunt mai filantropi decât aiurea, iar cei fără de lucru mai demni. Străzile New-Yorkului sunt pline de oameni care-ți vând câte un măr. Sunt, de fapt, șomeuri cărora li-e rușine să cerșească. Și lumea îi ajută cumpărându-le fructele pe prețuri benevole, ca la un bazar de binefacere. Și aceste gesturi delicate sunt făcute nu de doamnele și domnii din societate, care au obiceiul lor, ci de mulțimea aceia poate puțin manierată, dar la tot cazul simțitoare față de nevoile celor de-o seamă cu ea, loviți de greutățile economice ale lumii de azi.

Lumea aceasta trăind între mașini și sgârie-norii nu și-a pierdut omenia cu totul, așa cum se crede prin unele locuri unde oamenii nu țin să se informeze destul asupra celor pe care îi judecă. Aspectele New-Yorkului pe vremea de criză sunt o dovadă.

La poalele zeilor unei mitologii moderne, sgârie-norii, oamenii încă dovedesc că nu s'au pierdut cu totul și nu s'au mecanizat așa cum, iarăși, cred cei neinformați. Căci orcât de mari ar fi schimbările și variațiile mediului,—și am arătat că sunt—și orcât sgârie-norii ar influența și preface felul de viață al omului din New-York, — acestuia, ca și orcărui om, îi rămâne o misterioasă forță de adaptare și de corectare a neajunsurilor mediului. Energia umană dispune de-atâtea invenții și aptitudini încât atunci când o crezi nimicită, anihilată sau îngenunchiată, — tocmai atunci ea din nou reînvie, construind noi mijloace de a supraviețui și de a învinge greutățile vremurilor și locurilor.

**Cunoașteți și alte țări
ca să
iubiți mai adânc pe a voastră!**

Singura bibliotecă din țară în care se cuprind
descrieri și călătoriile prin țări străine, este:

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

neprețuită, bogată, scrisă de specialiști și ieftină.

Citiți:

- Lituania* de *G. Nastase*
Danemarca de *Magda D. Nicolaescu*
Coasta de Azur de *I. Simionescu*
Elveția de *Traian Zaharia*
Austria de *I. Simionescu*
Belgia de *Traian Zaharia*
Afganistanul de *I. Simionescu*
Din Norvegia de *I. Conea*
Japonia, Țara minunilor, de *I. Simionescu*
Intr'o mănăstire din Himalaya de *Mircea Eliade*
Egiptul de *Mircea Herovanu*

Cu broșurile ieftine din

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

și cu acele, mai ieftine, din

PAGINI ALESE (seria veche)

sau din

PAGINI ALESE (seria nouă)

Se poate alcătui o minunată bibliotecă ieftină și variată ca cuprins.

Bibliotecile sătești sau cele de clasă, se pot astfel înființa cu sume restrânse.

Pentru broșurile apărute și condițiunile de plată să se ceară informațiuni și catalog de la

„CARTEA ROMÂNEASCĂ”
Bd. Carol I, No. 3. București

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Nr.

16. Creșterea păsărilor de PROF. C. MOTAS.
17. Rătăcirii bolșeviste de MAIOR I. MIHAL.
20. Răsadnița și plantele din răsad de V. SADOVEANU.
22. Meșteșugul vopsitului cu burueni de ART. GOROVIL.
23. Cum orbim de DR. G. GLĂVAN.
24. Păstrarea cărnei de porc de G. GHEORGHIU.
25. Calul de prof. E. UDRISCHI.
27. Cum trebuie să ne hrănim de E. SEVERIN.
29. Beția de DR. EMIL GHEORGHIU.
30. Lămurirea Constituției de ARTUR GOROVIL.
36. Omul și societatea de AL. GIUGLEA.
37. Bucătăria sănții de MARIA GEN. DOBRESCU.
38. Sfecia de zahăr de C. IACRIȚEANU.
39. Ingrășarea pământului de I. M. DOBRESCU.
40. Friguri de baltă de DR. T. DUMITRESCU.

Nr.

41. Banul de A. GIUGLEA.
42. Sfaturi practice de ING. A. SCHORR.
43. Lămurirea Calendarului de A. GIUGLEA.
44. Conjuclivita granuloasă de DR. I. GLĂVAN.
45. Burueni de leac de A. VOLANSCU.
46. Sfaturi casnice de MAICA RALUCA.
47. Cultura tomatelor de I. ISVORANU.
48. Rețete pentru gospodine de MAICA RALUCA.
49. Lingoarea de DR. I. DUMITRESCU.
50. Bienoragia sau scuialment de DR. N. IOAN.
51. Practica agricolă de A. BEZENARIU.
52. Apa de băut de DR. I. HĂLTĂANU.
53. Tifosul Exantematic de TUDOR DUMITRESCU.
54. Boalele animalelor de I. POPU-CÂMPEANU.
55. Lucrări din pănușile de porumb de TITUS G. MINEA.
56. Cartoful de I. POPU-CÂMPEANU.
57. Cum să trăim de DR. F. GRUNFELD.
58. Lucrări din pae și sorg de TITUS G. MINEA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Seria C. „DIN LUMEA LARGA“.

Nr.

3. Munții Apuseni de M. DAVID.
4. Bucovina de I. SIMIONESCU.
6. Basarabia de G. NĂSTASE.
7. Dobrogea de C. BRĂȚESCU.
10. Viața în zăncul mărilor de C. MOTAS.
- 11-12. A. Șaguna de I. LEPAȘ.
13. Către Everest de PROF. I. SIMIONESCU.
16. Lituania de G. NĂSTASE.
17. Cămpia Transilvaniei de I. POPU-CÂMPEANU.
18. Moldova de I. SIMIONESCU.
19. Românii din Ungaria de I. GEORGESCU.
20. Jud. Turda-Arleş de I. MUREȘEANU.
21. Țara Hațegului de GAVRIL TODICA.
22. Sp. C. Haret de I. SIMIONESCU.
23. Danemarca de MAGDA D. NICOLAESCU.
24. N. Miliescu In China de I. SIMIONESCU.
25. Cetățile moldovenești de pe Nistru de APOSTOL D. CULEA.
26. Românii din Bulgaria de EM. BUCUȚA.
27. Valea Jiului din Ardeal de P. HOȘU-LONGIS.
28. Țara Bârsel de N. ORGHIDAN.

Nr.

29. Vechiul ținut al Sucevei de V. CIUREA.
30. Macedo-Românii de TACHE PAPAIAȘI.
31. Românii din Banatul Jugoslav de PR. BIZEBEA.
32. Coasta de Azur de I. SIMIONESCU.
33. Elveția de TRAIAN G. ZAHARIA.
34. Maramureșul de GH. VORNICU.
35. Austria de I. SIMIONESCU.
36. Belgia de TRAIAN G. ZAHARIA.
37. Afganistanul de I. SIMIONESCU.
38. Anastasia Șaguna de DR. I. LEPAȘ.
39. Blajul de ALEX. LUPESCU-MELIN.
40. Marea Neagră de DR. I. LEPAȘ.
41. Pe urmele lui Robinson Crusoe de I. SIMIONESCU.
42. Din Norvegia de I. CONEA.
43. Din vremea lui Ștefan cel Mare de GEN. R. ROSETTI.
44. Japonia de I. SIMIONESCU.
45. Otarul Savant de I. SIMIONESCU.
46. Intr-o mânăstire din Himalaya de MIRCEA ELIADE.
47. Dăniile Apostol de N. P. SMOCHINĂ.
48. Govora și Călimănești del. SIMIONESCU.
49. Sgările norii al New-Yorkului de PETRU COMARNESCU.
50. Nicolae Bălcescu de V. M. SASSU.

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Seria D. „ȘTIINȚĂ APLICATĂ“.

Nr.	Nr.
1. Fabricarea săpunului de A. SCHORR.	17. Ce se scoate din cărbuni de C. V. GHILOSCIU.
2. Motorul Diesel de Ing. CASETTI.	18. Industria materiilor colorante de G. A. FLOREA.
3. Industria Parfumului de E. SEVERIN.	19. Fotografia de Căp. Dr. M. ZAPAN.
4.-5. Aerul lichid de Ilie MATEI.	20. Industria zahărului de G. I. BABOIANU.
6. Industria Acotului de L. CATON.	21. Șase montaje de radio de Căp. Dr. M. ZAPAN.
7.-9. Locomotiva de Ing. CASETTI.	22. Cinematografia de Căp. M. ZAPAN.
10. Aeroplanul de Dr. V. ANASTASIU.	23. Automobilul de Căpit. Dr. AVIATION M. PASTAZI.
11. Baloane și dirijabile de C. MIHĂILESCU.	24. Fabricarea sticlei de G. A. FLOREA.
12. Betonul armat de Ing. N. GANEA.	25. Gazete folositoare de Căp. Dr. M. ZAPAN.
13. Gări și trenuri de G. ȘIADDEI.	26. Împăzirea păsărilor de N. C. PĂNESCU.
15. Aparat de Radiofonie de Căp. Dr. M. ZAPAN.	
16. Tiparul de VASILE ROMANESCU.	

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RĂSPÂNDIȚI

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

Este cea mai trebuitoare bibliotecă. Prin varietatea cuprinsului, este unică; prin eficiență, este la îndemână oricui.

Aduce foloaze specialistului, dându-i noțiuni clare din alte domenii; procură cunoștințe folositoare celui care nu se restrânge numai la cartea de școală. Biblioteca se adresează tuturor, căci e instructivă, educativă și practică.